

UNDER DANNEBROG

ORGAN FOR
SØVÆRN OG SØFART

62. ÅRGANG
FEBRUAR 1975 NR.

1

MARINEFORENINGEN

Foreningens formål er at styrke nationens interesse for søværnet og søfarten ved at samle danske mænd til fælles arbejde for denne sag samt at vedligeholde forbindelsen og kammeratskabsfølelsen mellem mænd, der har gjort tjeneste eller er tjenstgørende i søværnet.

Marineforeningens hovedbestyrelse

Landsformand:

Kommandørkaptajn Kai Hertz
Ramsvej 44, Ramløse
3200 Helsingø
Tlf. (03) 11 21 97

Næstformand:

Underdirektør Svend Worm-Petersen
Phistersvej 15
2900 Hellerup
Tlf. (01) HE 6060

Landskasserer:

Fuldmægtig Kurt Flatau
Solhøj 14
2990 Nivå
Tlf. (03) 24 77 76

Landssekretær:

Orlogskaptajn Svend Thorlund Nielsen
Oldekrogen 3, Magleby
4672 Klippinge
Tlf. (03) 67 81 96

Distrikt I (Storkøbenhavn):

Distriktschef Torben Jensen
Søndervangsvej 22
2600 Glostrup
Tlf. (01) 96 63 51

Distrikt II (Nordsjælland):

Cykelhandler Ferd. Andreasen
Horsevænget 52
3400 Hillerød
Tlf. (03) 26 52 82

Distrikt III (Vestsjælland):

Overmekaniker Niels Bruus Sørensen
Æblehaven 21
4220 Korsør
Tlf. (03) 57 24 49

Distrikt IV (Sydsjælland):

El-montør Bent Hollænder
Hørvænget 42
4690 Haslev
Tlf. (03) 69 19 72

Distrikt V (Bornholm):

Kaptajn Carl Thomsen
Lærkevej 19
3700 Rønne
Tlf. (03) 95 14 53

Distrikt VI (Lolland-Falster):

Forretningsfører Eli Semberg
Frodesvej 6
4900 Nakskov
Tlf. (03) 92 03 15

Distrikt VII (Fyn):

Ingeniør Erik Fylling
Vestergade 19
5000 Odense
Tlf. (09) 12 14 60

Distrikt VIII (Sydøstjylland):

Fabrikant Mogens Burcharth
Pile Allé 17
6000 Kolding
Tlf. Ø (05) 56 82 02

Distrikt IX (Sydvestjylland):

Direktør Knud Schrøder
Nygårdsvej 106
6700 Esbjerg
Tlf. (05) 12 83 34

Distrikt X (Midtjylland):

Kontorchef Jørgen Mortensen
Lundskovvej 9
8500 Grenå
Tlf. (06) 32 16 40

Distrikt XI (Nordvestjylland):

Fiskeskipper Jens Knak
Storegade 42
7620 Lemvig
Tlf. (07) 82 06 57

Distrikt XII (Nordjylland):

Redaktionssekretær Ejvind Samuelson
Hasselvej 11
9260 Gistrup
Tlf. (08) 31 47 61

Distrikt XIII (Oversøisk):

Bagermester Albert Echwald
3900 Godthåb

Marineforeningens hovedkontor

Adresse:

Marineforeningen, Bredgade 29
1260 København K. Tlf. (01) 15 28 86

Kontortid:

Mandag, onsdag og fredag kl. 10-13.

Postkonto:

Nr. 2001608

Under Dannebrog

Redaktion:

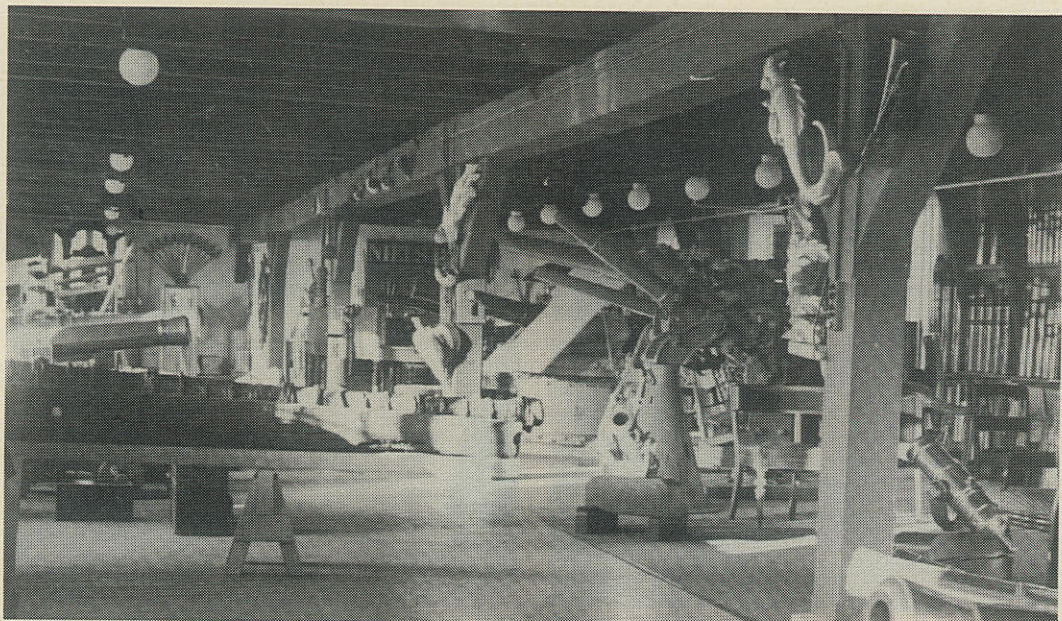
Kaj Lund, Bolbrovej 80
2960 Rungsted Kyst. Tlf. (01) 86 37 51

Trykning:

Holbæk Amts Bogtrykkeri
Algade 1
4300 Holbæk. Tlf. (03) 43 20 48

Forsidebilledet: Bohlendach-huset. Foto Kaj Lund

Et blandet kanonbatteri i Bohlendach-husets underetage. Fotos Kaj Lund

BOHLENDACH-HUSET

Marineforeningens jubilærstævne, der hver år afholdes på søndagen nærmest 29/8, bliver ofte rost for sit program, der er en vel afbalanceret sammensætning af traditionelle formaliteter og mindre højtidelige, festlige indslag. Jubilærer møder op for blandt andet at træffe gamle kammerater fra værnepligtiden, for at genopfriske minder og for endnu engang at snuse til Holmens atmosfære.

Til de festlige indslag hører bl. a. medvirken af Kvindelige Marineres musikkorps og den fælles skafning på Søværnets Kaserne, men »duften fra dengang« ville man ikke mærke meget til, hvis der ikke i stævnets program var indlagt et besøg i Bohlendach-huset. Mange vil fra de senere år huske dette besøg som det mest interessante og værdifulde indslag i jubilærstævnet. Her kunne man have tilbragt hele dagen, og her lover man sig selv at komme igen, når tid og lejlighed byder sig – om ikke før, så når man om fem år har jubilæum igen.

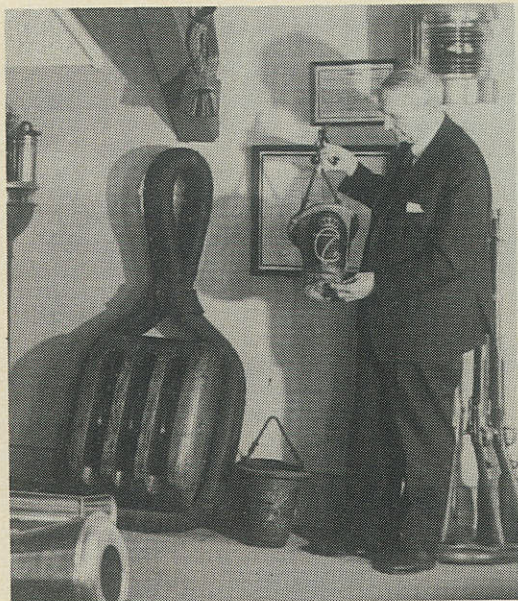
Som Holmens største attraktion for søhistorisk interesserede har Bohlendach-huset kun eksisteret i en halv snes år. Den gamle særprægede bygning rummer idag nogle af museumsmagasinet's righoldige samlinger af bl. a. artilleri og håndvåben.

Holmens historiske samling af skibsmodeller og talrige andre seværdige effekter er udstillet i orlogsmuseets samlinger i Nikolaj kirke, hvor de er umiddelbart tilgængelige mod betaling af entré. Andre rige samlinger opbevares på Holmen i forskellige magasiner, hvor det desværre endnu ikke har været muligt at skabe forhold, så her kan åbnes for publikum. Det drejer sig bl. a. om værktøj m.m. der har været benyttet af sejmagere, rebslagere, riggere, skibstømrere o.s.v. Hertil kommer torpedo- og søminemateriel m.m. samt det helt svære skyts.

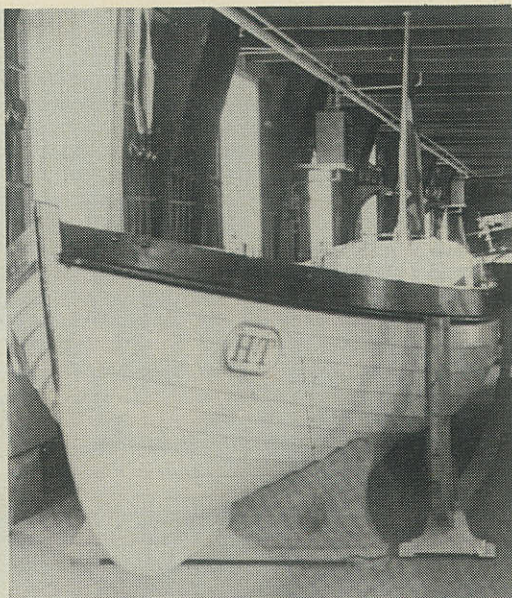
I Bohlendach-husets underste etage er ikke desto mindre en imponerende opmarch af mellemsvært artilleri, som kan illustrere en hel del udviklingstrin fra 1400-tallet til den anden verdenskrig. Alderspresident er en skibskanon fra Dronning Margrethes tid under Kalmar-unionen. Den blev i 1941 fisket op ved Anholt og havde da endnu en kugle i løbet. Dette klenodie, som er smukt restaureret og konserveret, må være et af verdens ældste fund af sin art.

Til de yngste i de lange rækker af kanoner hører et par stykker ubådsskyts, som den besøgende måske ville gå hurtigt forbi, hvis man ikke blev gjort opmærksom på deres specielle historiske interesse. Den ene kanon

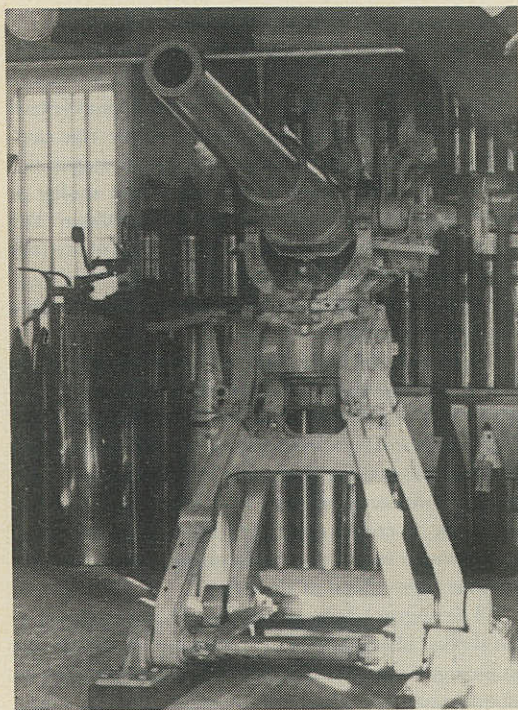

Konservator Topsøe-Jensen med en brandpøjs, der selv kan fortælle om sin årgang. Den treskivede gieblok har været brugt i Holmens mastekran.

Bohlendach-huset kan ikke fremvise skibsmodeller. Her er alting derimod i legemsstørrelse.

På en offentlig auktion ville amerikanerne byde mere for denne kanon fra »U 20« end for den sjældne olding fra 1400-tallet.

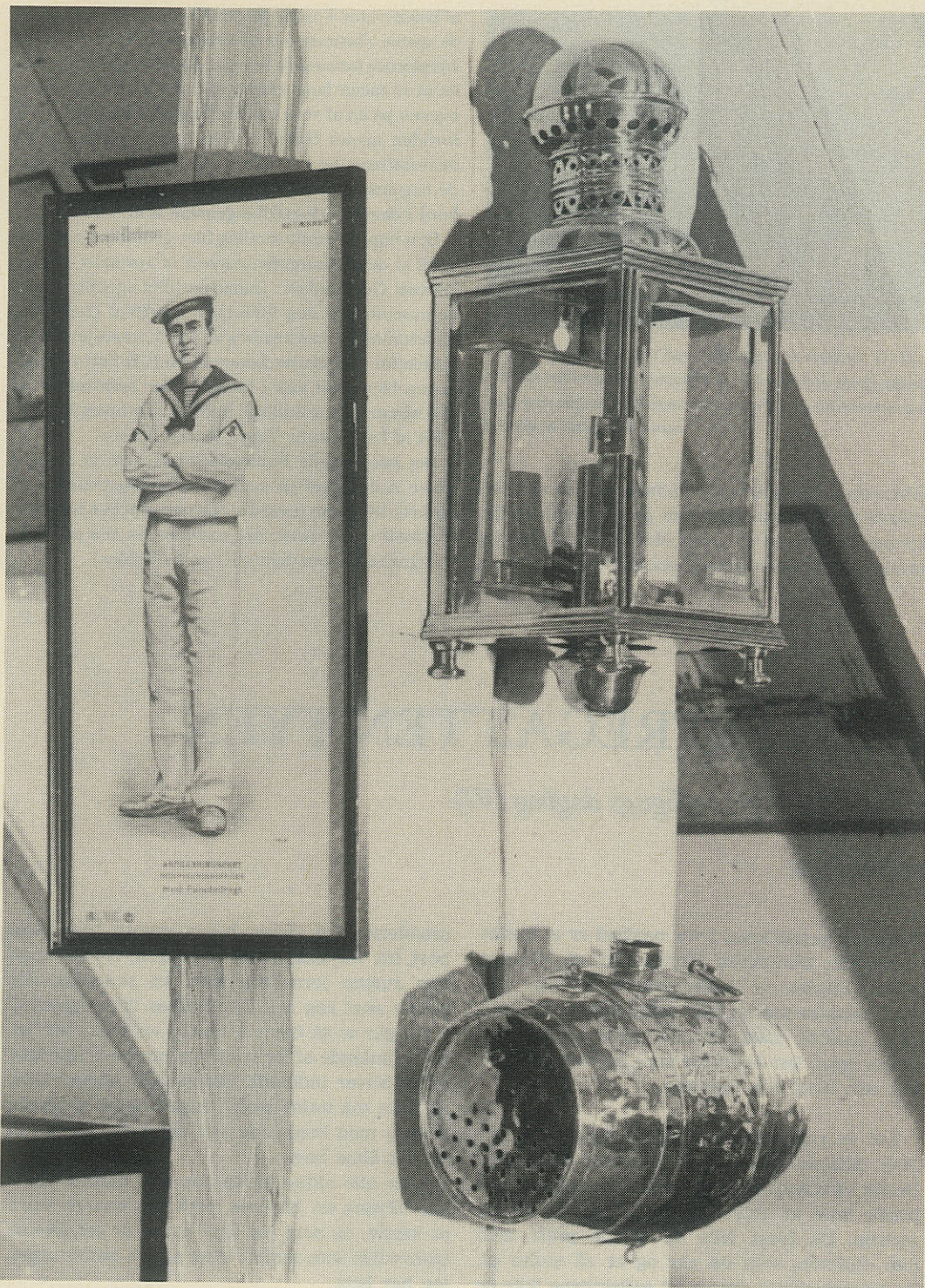
stammer fra den engelske ubåd »E 13«, der blev nedkæmpet af tyske flådeenheder ved Saltholm. Den anden var placeret i den tyske »U. 20«, som under krigen strandede ved Jyllands vestkyst. Det var »U. 20«, som den 7. maj 1915 sænkede Cunard-linieren »Lusitania« i Det Irske Hav med et torpedoskud. Begivenheden, ved hvilken 1134 passagerer og besætningsmedlemmer omkom, var medvirkende årsag til, at U.S.A. erklærede Tyskland krig.

Museets leder, konservator V. Topsøe-Jensen, kender historien bag hvert nummer i samlingen og for ham er det kun en glæde, når han kan dele sin viden med interesserede besøgende. Har den besøgende god tid og konservatoren ligeledes, er der ikke noget i vejen for, at man kan få demonstreret hele handlingsforløbet i ladning og affyring af en kanon, som om bord i fregatten »Jylland« leverede 29 skud under slaget ved Helgoland den 9. maj 1864.

Ved siden af artilleriet er det en enestående samling håndvåben, som falder mest i øjnene. Blandt andet har man en forbløffende komplet samling sabler fra Chr. d. IV's tid til vore dage.

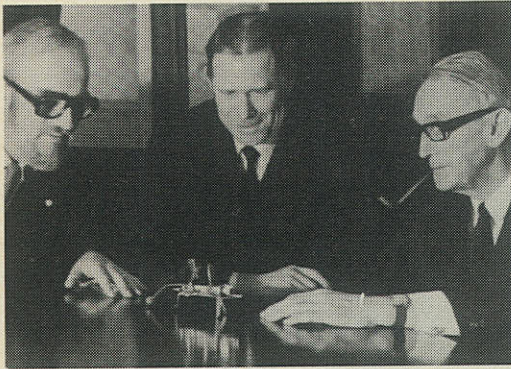
Selv om der er samlet ikke mindre en 125.000 »numre« i Bohlendach-husets to etager, er det lykkedes for konservator Topsøe-Jensen at udnytte de begrænsede pladsmuligheder, så hver ting kommer mest muligt til sin ret, og så det fra først til sidst antydes, at dette er mere end en våbensamling. Det bliver man gjort opmærksom på allerede i starten ved hovedindgangen, hvor et fartøj er placeret, og endnu tydeligere

Er man blevet mødt af kanoner, bydes på et stort udvalg af desserter som disse: En hundredårig skotlampe og en endnu ældre luntetønde

H. C. Andersens landsoldat snød som bekendt heksen for hendes fyrstøj. Hvordan det så er havnet hos søværnet må ses i den sammenhæng, at Topsøe-Jensen (t.h.) betragtes som Holmens skrappeste tyveknekt

føler man det på første sal, hvor man ved hele den ene endevæg har genopbygget den gamle chefkahyt fra krydsfregatten »Fyen«, der blev søsat ved Orlogsværftet i 1882. Komfortabelt placeret her kan gæsten

af konservator Topsøe-Jensen få udpeget beviset på, at de gamle illustrationer af orlogsskibe ikke overdrev vimplernes fantastiske længde. Her hænger under loftet et 15 meter langt eksemplar, der har vajet i mastetoppen på en af vore mindre fregatter fra 1807. – Og fortiden manes frem, medens man studerer og får demonstreret og forklaret uniformer, brugsgenstande, lægeinstrumenter og hjælpemidler til belysning om bord i danske orlogsskibe gennem århundreder.

Den imponerende samling blev grundlagt omkring 1905 af den daværende bestyrer af arsenalet, tøjhusløjtnant Otto Rødtjer. Initiativet til et egentligt marinemuseum blev dog først taget i 1926 af chefen for flådestationen, kontreadmiral Th. Topsøe-Jensen og chefen for søartilleriet, kommandør P. E. Saabye. Samlingen blev gemt væk i kasser under besættelsen, og den nuværende udstilling i Bohlendach-huset skabtes i 1964 af konservator Viggo Topsøe-Jensen.

Det særprægede Bohlendach-hus, som er fredet i klasse A og ligger på sydsiden af Frederiksholm, er opført i 1801 som magasin. Navnet, som kan henføres til husets tagkonstruktion, stammer fra den plattyske betegnelse for brædder eller pæle (bohlen).

PANSERFREGATTEN FYEN

Udtog af en værnepligtigs dagbog (VI)

VED M. RISE

Som den gamle kran i vor nærhed er et fredet minde fra Danmarks storhedstid på Kodans bølge, således er kaserneskipet »Fyen« det også. Ganske vist er det reduceret til en hulk uden master, men skroget alene vidner om gamle dage. Det krymper sig i en sømand, når han ser, hvad der mangler.

Det er netop hvad vi kunne have brug for idag. Alle de slappe fyre og bedre folks børn burde optrænes højt til vejrs i masterne. De burde lære at entre op i salingen og ud på næerne. Da først ville de kunne prale med den uniform, som de går og er så stolte af. De vil naturligvis grynte, at sejlskibene ikke er moderne idag. – Jo vist er de moderne. Alt, hvad der kan skabe mandfolk, vil aldrig blive

umoderne. De sidste hvide svaner blev fejtet bort fra verdenshavene af krigen. Nu ser man kun rustne jernskrog med en skorsten, der pulser sort røg op. Her skabes ikke sømænd.

Nu går vi så her om bord i en hulk, der bliver vrimlende af liv to gange om året, når baserne bliver indkaldt. Skibet selv ligger stille, og man må nøjes med i fantasien at se gamle »Fyen« med bugnende sejl og skum for boven på det åbne hav.

Som alle skibe inden for den danske flåde har »Fyen« en historie, som det nok er værd at kende, og som jeg skal prøve at gengive så trofærdigt som muligt efter andre beretninger, jeg har læst.

Skibet løb af stabelen fra Orlogsværftet i 1882 og var i visse henseender egentlig en snes

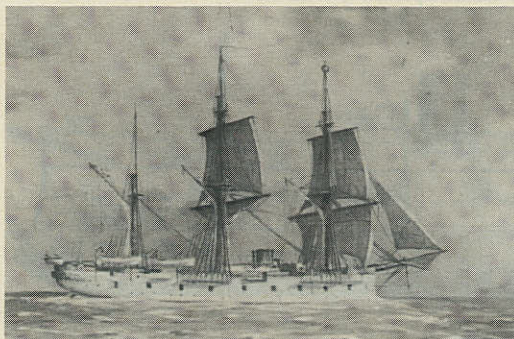

Den gamle, fornemme chefkahyt fra fregatten »Fyen« er nu installeret på øverste etage i Bohlendach-huset

år bagefter sin tid med sin meget høje sejl- skibsrejsning. Det var i sine første år et state- ligt og smukt skib, velegnet til repræsentation, men på grund af sit store dybtgående og den høje sårbare rejsning var skibet ikke særligt egnet til at samarbejde med flådens øvrige enheder eller til at operere under krigsforhold i vore trange farvande.

»Fyen« blev oprindeligt kaldt for en korvet med lukket batteri og senere for krydserfregat. Den fik en lang levetid, men dens søgående aktivitet blev kun af kort varighed. Foruden et prøvetogt i 1884, var den i 1885 et togt til

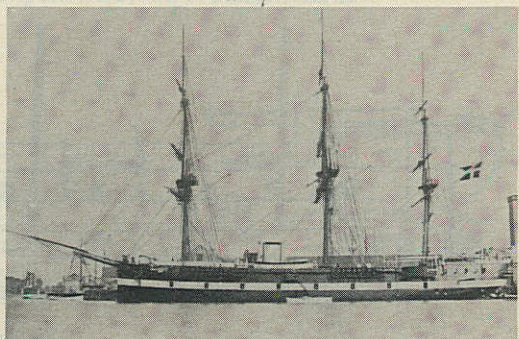
»Fyen« i 1884 fuldrigget og med høje bramstænger til som- mersejlad. Efter R. Steen Steensen: »Vore krydsere«

Spanien og året efter på en længere middel- havstur. Derefter lå den oplagt i en halv snes år. Så blev den høje fregatrikning reduceret til barkrigning, og i 1896 foretog den et togt til Vestindien. Sidste udrustning var et vintertogt til Middelhavet i 1898-99. Den lå derfor i nogle år oplagt i Flådens Leje indtil 1907, da den udgik af flådens tal og kom til at afløse »Dron- ning Marie Louise« som reservekasernes skib.

With kan fortælle, at han var frivillig lærling om bord et af skibets første togter. Det gik bl. a. til Lissabon, og han beretter, at rejsen ikke foregik uden uheld. Under en storm i

»Fyen« på togt i Middelhavet 1898-99 rigget som bark og med korte vinter-bramstænger. Efrer maleri af Benjamin Olsen på Marineforeningens hovedkontor

Nordsøen knækkede berginerråen, og man måtte søge ind til Holland for reparation. I havnen drev en engelsk damper ind i boven af »Fyen« og medtog dens kranbjælke og bagbordsanker. Han fortæller også, at der efter endt togt var inspektion ved Drogden af viceadmiralen. Øvelserne sluttede med kapentring op i riggen med det sørgelige resultat, at en lærling faldt ned, brækkede ryggen på hyttens gelænder og tumlede ned foran de andre, der var kommet ned og nu stod i geled. I de dage tog man det vel ikke så nøje med et menneskeliv mere eller mindre.

»Fyen« var i sine velmagtsdage sikkert et stolt syn, når skibet lå på reden. Det var ca. 70 meter langt og havde et deplacement på 2737 tons. Det sorte skrog havde et lukket batteridæk, derfor kaldtes det en fregat. Maskineriet på 2600 IHK kunne give skibet en fart på 13 knob. De 3 fuldriggede master kunne give nok at bestille til en besætning på 405 mand. Da skibet senere blev rigget ned til bark, var 300 mand tilstrækkeligt.

Chefen havde sin kahyt øverst agterude. Dette kvarter var meget elegant indrettet med poleret fugleøjtræ i mahogniindfatning. Her var to store vinduer i agterkant af rundingen i hækken. Fra en dekorativ vægtergang eller balkon helt agter kunne chefen hygge sig efter endte måltider og nyde solnedgangen i fint vejr. Kommandørens store messe havde rigelig plads til 20 ved bordet. Der blev endda installeret elektriske kultrådspærer, noget helt nyt dengang.

Inden vi går videre, stikker vi hovedet gennem et stort køje og opdager, at man ser ind i en lodret jerncylinder med et par meters diameter. Over os har vi den blå himmel og under os det grønne vand. Det er fregattens

skruerbrønd, hvor man ved en særlig anordning kunne hejse skruen op, så den ikke hæmmede skibets fart, når der sejlede med sejl alene.

Midtskibs har vi kommandobroen, der er 14 meter på tværs i skibet. Agten for broen ligger en mindre kahyt op mod skibets skorsten. Foran kahytten står rattet, der både kan styre ved håndkraft og dampkraft. Forskibet er konstrueret med en kraftig vædderstævn, der har form omtrent som en solid støvlenæse. Dybt under vandet rager den langt frem foran den lodrette stævn. – Det kunne jo ske, at det under nærkamp kunne blive formålstjenligt at vædre modstanderen. Først måtte man dog sørge for at hejse det store bowspryd lodret, hvad det også var indrettet til.

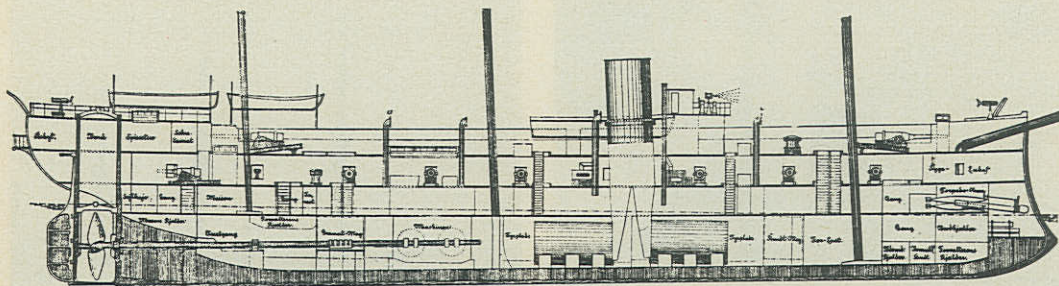
På batteri og banjer boede den gemene hob akkurat som i dag. Her spiste også det menige mandskab, stuvet sammen som sild i en tønde. Om dagen hejste man borde og bænke op under dækket. Om natten hang køjerne tæt, akkurat som det foregår nu.

Engang var »Fyen« flådens dyreste skib. Byggeprisen var 2.765.000 kr. – mere end noget andet skib hidtil havde kostet. Hver gang det skulle tilrigges og afrigges før og efter et togt, kostede det 57.000 kr. (i datidens penge), medens et dobbelt så stort panserskib kostede 36.000 kr. Det var også flådens dyreste skib at holde i søen med en udgift på 31.000 kr. om måneden.

Idag er alt det dyre borte, og det forhen så pyntelige repræsentationsskib er nu kun en forhutlet nyttegenstand.

(»Fyen« lå som kasereskib på Holmen i 55 år og blev i 1962 solgt til ophugning i Odense).

Krydsfregatten »Fyen« (lodret snit gennem diametralplanet) efter R. Steen Steensen »Vore krydsere«

Delvis Plan (Batteri og Dæk).

Handelsflådens hobbyudstilling

(Inspiration til
Marinestuens udsmykning)

I dagene fra 19. til 25. februar afholder Handelsflådens Velfærdsråd en udstilling af maritimt husflid i sømandshjemmet Bethel, Nyhavn 24 i København. Man regner med, at der bliver så god tilslutning, at der også kan udstilles smagsprøver i Bikubens Gammelholm-afdeling, Holbergsgade 13 samt hos S.A.S. i Dagmarhus på hjørnet af H. C. Andersens Boulevard og Jernbanegade.

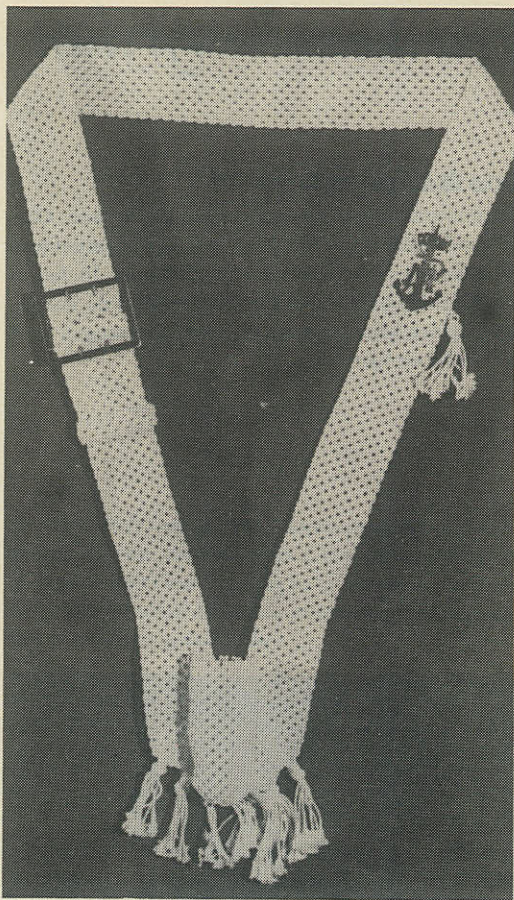
Oftentimes hører man om, at Marineforeningens medlemmer leder med lys og lygte efter genstande til udsmykning af marinestuene, og her henledes opmærksomheden på, at man på udstillingen vil kunne finde inspiration til selv at fremstille dekorative maritime effekter, som kan tjene flere formål. Dels kan de bidrage til at skabe en hyggelig sømandsmæssig atmosfære i medlemmernes samlingsstue, dels kan selve fremstillingen give noget at beskæftige hænderne med under sammenkomsterne.

Der er slet ikke noget mærkeligt i, at store stærke mænd sidder og nørkler med garn og tovværk eller piller med bygning af små modelskibe, medens snakken går og piberøgen danner blå tåger under ruffet. Det behøver man ikke at sidde alene med hjemme i kælderen.

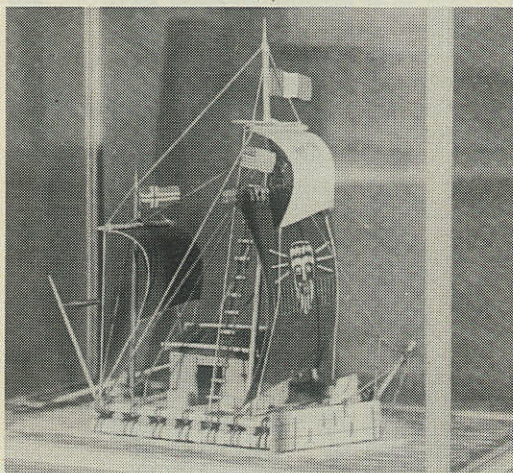
Adskillige marinestuer er præget af medlemmernes flid og interesse på dette felt, og det er i denne forbindelse interessant at konstatere, at mindst ét kendt medlem af Marineforeningen er repræsenteret på Handelsflådens hobbyudstilling. Det er Ejnar Petersen fra Glostrup-afdeling, hvis kahyt har nydt godt af hans evner og flid. Man vil på udstillingen bl. a. kunne se et eksemplar af hans berømte fanebandolér knyttet i hvid bomuld, ligesom han også udstiller andre arbejder i garn og tovværk samt skibsmodeller.

Deltagere i udstillingen er ikke blot aktive og forhenværende søfarende fra Handelsflåden. Der er også udsendt indbydelse til Søværnets værnepligtige og faste personel.

Udstillingen i sømandshjemmet Bethel er som nævnt åben fra 19.-25. februar, begge dage incl., fra kl. 13.00 til kl. 18.00, og adgang er gratis.

Flagbandolér i hvid bomuld, knyttet af Ejner Jensen, Glostrup

En af udstillingens originale skibsmodeller bygget af Skipper Harry Trudsøe.

Fra hovedbestyrelsen

Otto Maegaard bliver 75

Marineforeningens samvittighedsfulde revisor, Otto Maegaard, der gennem mange år også trak læsset som hovedbestyrelsens næstformand, fyldte den 10. februar 75 år. Under Dannebrog slutter sig til de mange, som hylder kammeraten for hvem foreningen altid har været en hjertesag.

Artiklen i decembernummeret af U. D. om »Valkyrien«s togt 1899-1900 blev læst bl. a. af Bjarke Buus, som i sin samling har dette pragtstykke af en pipe. Det kan næppe være en af julegaverne fra Singapore, men måske kan en af vore læsere yde et bidrag til pipens historie

Flagbandolér

Marineforeningens hovedbestyrelse har godkendt det smukke bandolér (afbildet side 9) som standard ved fælles arrangementer, og det henstilles til afdelingerne, at man efterhånden anskaffer bandolérer af denne model, så alle flagbærere kan være ensartet udrustede ved fælles fremmøde.

Bandoléret, der er håndknyttet i hvid bomuld, kan købes ved hovedkontoret.

Næste nummer af U. D.

Artikler og illustrationer til »Under Dannebrog« nr. 2, 1975, skal være redaktionen i hænde senest 1. april. Vigtige meddelelser fra afdelingerne har en uges ekstra respit.

Oplysning om medlemmers runde dage, som ønskes optaget i bladet, bedes meddelt i meget god tid – inden festen.

Fra afdelinger og distrikter

EBELTOFT

Der blev holdt julefest for børnene i »Molshytten« den 28. december, fortæller sekretær Jørgen Brøgger. Her var god deltagelse, dans om det smykkede træ, sangle, godteposer, æbler og appelsiner (en gave fra »Frugtboden«) og amerikansk lotteri.

»Kabysrygtet« lader forstå, at kammeratskabsaftenerne i efteråret, hvor marinestuen var under ombygning, blev afholdt på restaurant »Gasten«. Her havde man blandt anden underholdning fremvisning af film om fregatten »Jylland« og om søopmåling. Den 30. januar kunne kammeraterne atter samles i marinestuen, hvor de hyggede sig med sang og musik, og hvor

der blev vist film fra sidste års slupsejls og fisketur.

Traditionen tro blev der fastelavns søndag arrangeret tøndeslagning for børnene ved marinestuen.

FREDERIKSBERG

Afdelingens formand, Henning Stub, fortæller at der i november afholdtes to sammenkomster i marinestuen på Fabrikvej 8-10. Den 11. november formede det sig som en festlig sammenkomst med servering af gule ærter. Det lokale medlemsblad oplyser iøvrigt, at man den 11. december afholdt julefest med deltagelse af damerne. Her medbragte hver deltager en pakke til en værdi af min. 5 kr.

FÅBORG

J. Sonnenberg skriver, at afdelingen siden den vellykkede sammenkomst i februar 1974 har haft adskillige arrangementer, bl. a. en »minebøssedag« den 10. maj med spsnig på hotellet og en sommerudflugt den 17. august. Turen gik til Valdemar Slot på Tåsinge med besøg på den nye Niels Juul-udstilling. Bagefter blev aflagt besøg på den store udmærkede private udstilling i Troense (F. Holm-Petersens Søfartssamlinger). Dette museum ligger lige ved siden af badehotellet, hvor de 20 deltagere spiste til aften.

Afdelingens ældste medlem, æresmedlem S. M. Wikkelsø er gået bort og blev bisat 12. august fra Horne kirke med deltagelse af kammerater fra Marineforeningen.

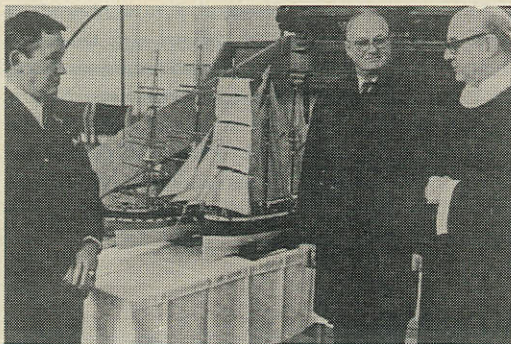
GENTOFTE

I sine regelmæssige månedlige bulletiner meddeler formand S. E. Fabricius, at afdelingen den 6. november havde arrangeret en rigtig sejleraften, hvor man fremviste filmen »Med barken PASSAT fra Finland til Kapstaden« (lånt på den anden side af Sundet). Formanden, der selv er gammel sejlskibssømand, indledte med at fortælle lidt om sine egne erfaringer fra deepwaterskibe. Samme aften afholdtes ekstraordinær generalforsamling med emnet kontingent på dagsordenen.

4. december afholdtes andespil med deltagelse af pårørende. Det gav et overskud på 400 kr. Det nye års første kammeratskabsaften fandt sted den 16. januar, hvor man mødtes under mottoet: »Hvert medlem skaffer et nyt medlem«.

GLOSTRUP

Det lokale medlemsblad »Så til søs« bærer vidnesbyrd om uformindsket og alsidig aktivitet, bl. a. regelmæssige sammenkomster i »Kahytten« med underholdning,

Overdragelse af modelskibe til Glostrup kirke. Fra venstre afdelingens formand Torben Jensen, bygmesteren Knud Almgren og pastor Langberg

kammeratligt samvær og fælles skafning. Den 5. december formede det sig som julehyggemøde med bingo og pakkefest, hvor hver deltager havde medbragt en julegave til en værdi af 8-10 kr. Traditionen tro inviterede afdelingen som gæster to værnepligtige fra Holmen. Den 8. januar var Kahytten festligt nytårssmykket i anledning af årets grinebiderfest med torskegilde og med underholdning af den kendte komiker Andy.

Skyttelavets medlemmer knalder løs mindst en gang om ugen og sørger for, at det hele ikke går op i røg. Af arrangementer kan nævnes 20 års jubilæumsfesten den 2. november i »Helges Kahyt« og en vildtskydning den 11. november til fordel for medlemsbladet »Så til søs«. Dette arrangement, der sluttes af samvær med damerne i restauranten, plejer at skaffe et meget betydningsfuldt økonomisk tilskud til bladet.

Marineforeningens Glostrup-afdeling var lokalt stærkt fremme i billedet en søndag i oktober i forbindelse med afleveringen af to skibe til ophængning i Glostrup kirke. Et gammelt skib, som af kyndige hænder var blevet restaureret, og et helt nyt kirkeskib, som et af afdelingens medlemmer overbetjent Knud Almgren, havde bygget, blev under fuld musik af kvindelige marinere ført fra Rådhuspladsen til kirken, hvor de blev modtaget af pastor Langberg, kordegn, kirketjener m. fl.

HALS

Afdelingen gratulerer i anledning af runde fødselsdage: 4. marts fisker Thorkild Jensen 50 år. 7. april restauratør Einar E. Hjelm 50 år. 24. maj fiskehandler Svend Åge Nielsen 60 år.

HJØRRING

Det rapporteres fra afdelingens sekretær Per With, at man den 4. november afholdt det årlige bankospil med

god tilslutning og pænt overskud. 8. november afvikledes foreningens mesterskab i billard, og 8. december havde man en festlig sammenkomst i restaurant »Morten Bispe« med overrækkelse af jubilæumstegn. Nytårsskydningen afholdtes i slutningen af januar i Vendia-hallen, hvor der er 8 skydebaner til disposition. Iøvrigt er der til medio februar planlagt en kammeratskabsaften, hvor et medlem vil vise lysbilleder og fortælle om en amerikatur.

HORSENS

Med hilsen fra Svend Andersen bringes en lykønskning fra afdelingen til runde fødselsdage: 10. januar chauffør Sofus Petersen 70 år og 17. april isenkræmmer Svend Andersen 50 år.

HØRSHOLM

I sin nytårsbulletin fortæller formand Palle Borgfjord, at afdelingen har holdt kammeratskabsaftener første torsdag i hver måned – kombineret med billardturnering, og lørdag den 25. januar bød programmet på saltvandstur med motorsejleren »Nieren«, hvor man forgæves søgte at tømme Øresund for torsk.

På arbejdsplanen står generalforsamlingen den 27. februar, en bustur til Helsingør den 13. marts med besøg på Wiibroes nye bryggeri samt yderligere en udflugt med bus den 19. april til det kolde bord i »Skovhuset«.

KALUNDBORG

Mogens Rørup har fremsendt en fødselsdagsliste, efter hvilken afdelingen sender sine lykønskninger i anledning af de runde dage: 3. februar C. J. Danielsen 65 år. 10. februar frisørmester H. P. Jørgensen 65 år. 11. februar Thomas Dalsgaard, Ulstrup, 80 år. 3. april Ejendomsmægler Tage V. Andersen 60 år. 6. april snedker Otto Raun 65 år.

Ved navnet Thomas Dalsgaard er tilføjet: Medlem af bestyrelsen, mangeårigt æresmedlem samt formand for skyttelavet. Desuden hedder det i et følgebrev om Dalsgaards 50 års jubilæum i Marineforeningen:

Hvor Thomas er med, der plejer at ske noget, men der må have været noget i vejen med Thomas den 17. juni 1924, for først 9 måneder senere kom han i tanker om, at melde sig ind. Han havde nemlig været værnepligtig 10 år tidligere – årgang 1914. Men så skulle det også være, og i marts 1975 runder Thomas de 50 år som medlem af Marineforeningen for Kalundborg og omegn.

Disse 50 år blev ikke uden betydning for afdelingen. Thomas var i adskillige år medlem af bestyrelsen. Des-

uden var han medstifter ved oprettelsen af det lokale skyttelav og formand for dette. Skyttelavet havde vel nok Thomas Dalsgaards største interesse, både ved øvelser og stævner, og mange er de points, pokaler, hæderstegn og salater, som Thomas har hjemført.

Som afdelingens sendemand deltog Thomas med en energi, som nok er værd at tale om, og alt blev husket, når der skulle aflægges referat bagefter.

Selv kongemodtagelser gik Thomas ikke af vejen for. Sagnet fortæller, at Thomas ved en lejlighed ene mand modtog kong Christian X på Røsnæs Strand en sommeraften.

I Marineforeningens navn skal rettes en stor tak for en enestående indsats og aldrig svigtende interesse for vor fælles sag. En tak skal også lyde til Marie for altid venlig og god modtagelse, når der afholdtes møder i hjemmet.

KOLDING

7. november afholdtes det store årlige andespil i lokalerne på Staldgården. Arrangementet fandt sted i samarbejde med kammerater fra Kolding Sømandsforening. Lørdag den 16. november havde bestyrelsen for 500 kr. lejet M/S »Lødvær« for en ekspedition ud til de store fiskebanker, hvor man pilkede torsk.

En særlig vellykket hyggeaften, skriver M. Burcharth, blev afdelingens »juletilbud« den 17. december, hvor den festligt pyntede marinestue slog sine døre op for medlemmer og venner, der beværtedes med æbleskiver, gløgg og andet kræse, og hvor man fordelte et parti julegaver af maritimt tilsnit. Afdelingen fik selv en smuk julegave, et maleri af »Bellona« i Kolding havn, malt af et medlem, A. Kernwein.

Mandag den 10. februar var der indkaldt til generalforsamling, hvor sild og forloren skildpadde var første punkt på dagsordenen.

KGS. LYNGBY

Formand Jørgen Mortensen bringer fra afdelingen en lykønskning til runde dage: 11. januar Frederik Martin 75 år. 11. januar Sigvald Christiansen 65 år. 19. marts Johan Birger Kjær 65 år. 6. maj Poul Ejgil Svendsen 80 år. Det oplyses desuden, at afdelingen i 1974 har mistet gode kammerater. Direktør Chr. L. Jørgensen afgik ved døden 21. maj, skibsfører Robert E. Larsen gik bort i Hong Kong i november, og ekviperingshandler Edvin Nielsen afgik ved døden i december. Æret være deres minde!

KORSØR

Kasserer N. Bruus Sørensen oplyser, at afdelingen i vinter har mistet to gamle kammerater. 26. december afgik skipper Bernhart Christensen ved døden, og 11.

januar gik købmand Harald Fischer bort 89 år gammel. Han var medstifter af afdelingen i 1916. – Æret være deres minde.

Afdelingens lokale blad »Kompasset« fortæller iøvrigt, at der er optaget 12 nye medlemmer. Aktiviteten i marinestuen har været fremragende. Blandt andet var der 140 deltagere i efterårsfesten, og man har haft besøg af henholdsvis de kvindelige marinere og flådestationens officersklub, som har fået forevist stuens seværdigheder ledsaget af en lille forelæsning om, hvad marineforeningen er. Til marinestuens seværdigheder er føjet en ny gave skænket af Oluf Jørgensen. Det drejer sig om en dagbog fra krydserfregatten »Fyen« ført af Niels Uldahl under middelhavstogtet 1885-86. Iøvrigt har man i marinestuen haft en julesammenkomst og et ganske specielt arrangement den 29. januar, hvor der blev skudt til »muggen«. Det specielle ligger i, at arrangementet blev averteret som torskegilde, men menuen var gule ærter.

KØBENHAVN

Afdelingens lokale tidsskrift »Udkikken«, der refererer store og små begivenheder, fortæller om en festlighed den 7. december i anledning af den københavnske marinehjemmeværnsflotilles 25 års jubilæum. Det var den første flotille, der blev adopteret af en afdeling af Marineforeningen 25 års festen på Søværnets officersskole på Holmen blev et arrangement, som gæsterne længe vil huske. Blandt sidstnævnte var også formanden for Marineforeningens Københavns-afdeling, som overrakte flotillen en smuk vase i fødselsdagsgave. Af anden aktivitet kan nævnes et andespil i restaurant Kildevang (med overskud) og en række vellykkede sammenkomster i marinestuen på Holmen.

MARSTAL

På et bestyrelsesmøde den 17. januar blev det vedtaget at udsende følgende pressemeddelelse: »På et i aften afholdt bestyrelsesmøde inden for Marineforeningens Marstal-afdeling vedtog den samlede bestyrelse at nedlægge deres mandater til den kommende generalforsamling. Årsagen er den, at et flertal inden for bestyrelsen i Marstal til flere sider har fundet arbejdet – herunder også det interne samarbejde – utilfredsstillende i det forløbne år. Bestyrelsen består af forhenværende maskinmester Hans Petersen, skibsfører Arne Heerup, skibsfører Max Dreyman, entreprenør Poul Groth, bogtrykker Bendt Albertsen og skibsagent Kurt Albertsen«.

NÆSTVED

Efterårets første mandeaften fandt sted 9. oktober i Marinestuen på Kvægtorvet, skriver Jens Kristensen.

Den 2. november havde afdelingen stor succes med sit andespil, der havde samlet fuldt hus. 15. januar holdtes igen en sammenkomst, og 11. februar holdtes generalforsamling, hvor man bl. a. traf forberedelser til den store vinterfest 15. marts. Bestyrelsen glæder sig over nu at kunne fremvise en marinestue, som har fået en hårdt tiltrængt opfriskning og er blevet endnu hyggeligere end før.

ODENSE

Sæsonens arrangementer har bl. a. omfattet et andespil den 5. november i vandrerhjemmets lokaler og et virksomhedsbesøg i sparekassen Fyen arrangeret 28. oktober af soldaterforeningernes fællesrepræsentation. En julesammenkomst fandt sted den 10. december i et lokale i »Rode 7«. Generalforsamlingen den 11. februar afholdtes i auditoriet på Odense kaserne med efterfølgende servering i sergentmessen.

PADBORG-GRÅSTEN

Til afdelingens 25 års jubilæumsfest var mødt ca. 80 medlemmer og gæster på hotel »Granni« i Padborg, skriver formand H. Hansen. Specielt indbudte var distriktsformanden Mogens Burchardth, Kolding, og afdelingens første formand, restauratør Carl Carøe Ravn, Næstved, begge med fruer. Formanden takkede for de mange smukke gaver og gav et rids af foreningens historie. I forbindelse hermed overrakte 25 års emblemet til tre medlemmer, der havde været med siden afdelingens stiftelse. Den vellykkede fest sluttede med dans til langt over midnat.

RANDERS

Sekretær Ejnar Christensen rapporterer, at juleoptakten 8. december havde stor tilslutning og fik et festligt forløb i marinestuen på hotel West End. Efter formand P. Schytte Hansens velkomst blev der pebet klar ved flaget, som gik til tops med det traditionelle ritual, hvorefter børnene dansede om juletræ og sang til akkompagnement af sømandsklaver. Skafningen foregik baksvis, og børnene fik gratis traktament incl. godteposer. Derefter fortsatte programmet med lotteri, kaffe og god julestemning.

Det meddeles, at afdelingen har mistet en trofast kammerat. I ærbødighed mindes maskinmester N. P. Nielsen, som gik bort kort før jul.

ROSKILDE

Det sidst modtagne nummer af afdelingens lokale medlemsblad oplyser, at 1974 sandsynligvis giver rekord i tilgang af nye medlemmer. Til gengæld frygter man at måtte tage afsked med en del gamle kammerater, der har svigtet med kontingindbetalingen. Der

blev indkaldt til ekstraordinær generalforsamling 31. oktober med dagsorden: Kontingentforhøjelse til modvægt mod restancerne. Der har iverdrikt været livlig aktivitet i november og december med kegleaftener, filmaftener og hyggelige sammenkomster i marine-stuen. Desuden aflagdes 12. december besøg i Københavns afdelings marinestue på Holmen.

SILKEBORG

Bestyrelsen oplyser, at man den 14. november havde en festlig sammenkomst i marinestuen på La Strada.

SKAGEN

Afdelingens dynamiske formand sejlmander Joe Jørgensen sørger selv for, at nyhederne i rette tid når frem til »Under Dannebrog«. Det rapporteres, at den årlige julefest for de gamle kammerater (fra før 1907) samlede 20 deltagere, hvor foreningen var vært ved gule ærter med øl og dram. Desuden serveredes nogle ekstra genstande, skænket af forskellige firmaer. Disse havde også gjort det muligt at arrangere et spil om forskellige gaver. Der sluttedes med underholdning på harmonika og banjo ved Lasse og Jonas.

Første nummer af medlemsbladet fra Slagelse. Mon ikke afdelingen skulle udnytte vor gengivelse til at slå forsideannoncøren for et ekstra jubileumsbidrag?

Skonnert »Fulton« i Øresund. Foto Kaj Lund

Afdelingens juletræ for de yngre blev arrangeret 26. december, og samme aften holdtes julebal for de lidt ældre.

Iverdrikt fortæller Joe Jørgensen, at afdelingen holder karneval 2. lørdag i februar og en fisketur til Herthas Flak engang i marts måned.

Yderligere er modtaget eksemplar af et trykt forvarsel om en marine-festival og udklip af aviser, der fortæller om Skagen Marineforenings store arrangement i dagene 16.-23. juli i tilknytning til den store Kattegat-kapsejls (Skaw-race), der arrangeres af K. D. Y. og starter fra Skagen 21. juli.

Det er lagt i faste rammer nu, fortæller Joe Jørgensen. I den nævnte uge inviterer afdelingen alle medlemmer af Marineforeningen i Danmark til festival. Man har lånt to fodboldbaner af kommunen. De vil blive indrettet som marine-campingplads, og sanitære faciliteter vil blive stillet til rådighed af den nærliggende badmintonklub.

I løbet af den pågældende uge vil der blive arrangeret rundvisning på Skagen museum, Anchers Hus, fiskeauktionen, fisketur på flakket m.m. og lørdag den 19. juli vil alle tiders marinebal løbe af stabelen i badmintonhallen med musik af et stor harmonika-orkester importeret fra Sverige.

For at sætte et ægte maritimt præg på arrangementet har man sendt indbydelse til en snes store danske og udenlandske sejlforende skoleskibe.

Til Skagens avis røber Joe Jørgensen, at der er en idealistisk baggrund for det store arrangement. Man håber, at det skal give en økonomisk gevinst, så man

bliver i stand til at sende 30 børn på en uges togt med skonnerten »Fulton«. Skipper Mogens Frohn Nielsen har lovet, at hvis »Fulton« kommer ud at sejle i 1975 skal skonnerten nok komme til Skagen og pynte op under festivalen.

Alene med det nævnte formål for øje må det anbefales Marineforeningens medlemmer at medtage Skagen i planlægningen af sommerferien.

SLAGELSE

Den snart 50-årige afdeling lider ikke af aldersdomssvækkelse. Som noget nyt har man startet udgivelsen af et lokalt medlemsblad, der næppe kan være en underskudsforretning, hvis man skal tage mængden af annoncer i betragtning. I bladet antydes (men forklares ikke detaljeret) at man har fået en idé med udlejning af bilbagruder til reklameformål. Ideen har fået en så god modtagelse hos byens forretningsfolk, at man allerede nu kan melde udsolgt for de første 5 måneder frem i tiden. Bestyrelsen er iøvrigt i fuld gang med planlægning af afdelingens 50 års jubilæumsfest 8. december 1975.

Afdelingen har haft en julesammenkomst i marine-stuen den 14. december med 40 deltagere samt en ulkeaften den 23. januar, hvor der dog ikke blev serveret ulke.

VORDINGBORG

Den 15. januar afholdtes generalforsamling og torske-spising i marinestuen på hotel Kong Valdemar, fortæller Benny Kure. Efter Generalforsamlingen, hvor Arne Hansen blev genvalgt til formand, var der skydning om »muggen«, der er et kobberkrus fremstillet i 1962 af formanden. Om denne vandrepokal bliver der hver gang skudt tre skud til en ringskive, og muggen skal vindes tre gange for at blive ejendom. Ved denne skydning blev lods Chr. Sørensen med tre pletter for tredje gang i træk vinder af pokalen, så nu skal der anskaffes en ny.

ÅLBORG

7. november afholdtes andespil på restaurant Alladin, og samme sted havde man den 12. december koner og børn med til en hyggelig julestue hvor der blev klippet julehjerter og serveret æbleskiver og gløgg. Bagefter spillede skibsorkesteret op til dans på dækket af det gamle juleskib.

ÅRHUS

To medlemmer kan i 1975 fejre 50 års jubilæum som medlemmer af Marineforeningen. Det drejer sig om P. C. Mouritzen og Lars Marstrand Nielsen. Desuden gratuleres medlemmer til runde fødselsdage: 20/1 O.

G. Andersen 85 år. 25/3 Knud Dahl, Riisskov, 50 år. 28/3 Poul H. Hollenboe 60 år. 5/4 C. Frode Hansen 75 år. 24/4 Jørgen Engvang, Viby, 60 år. 12. maj Svend Ejgil Fischer 85 år. 21/5 Aksel Kølln 50 år.

Skaf et nyt medlem

Klip nedenstående blanket ud.

Udfyld blanketten, som desuden skal underskrives af ansøgeren og hans proponent.

Send blanketten til formanden for den afdeling, hvor det nye medlem søger optagelse.

OPTAGELSESBLANKET

Fulde navn

Fødselsdag
og -år

Livsstilling

Bopæl
(nøjagtig
postadr.)

Evt. hvilken
årgang

Evt. udkom-
manderet med

Har De tid-
ligere været
medlem af en
Marineforenings-
afdeling og da
hvilken?

Hvorlænge?

Proponent

Underskrift

Indsendt / 19

NB. Blanketten udfyldes nøjagtigt og indsendes til formanden.

Ny maritim litteratur

Håndbog i praktisk sømandsskab

Der er stadig stor efterspørgsel på Jens Kusk Jensens håndbog, som nylig igen er blevet genoptrykt. Det drejer sig om 4. udgave fra 1924, der har mere illustrationsmateriale og tekst om sejskibsrigning og sømandsskab end nogen af de andre udgaver. 434 s., kr. 145, Høst & Søn's Forlag.

Skibsfartens Hvem Hvad Hvor

Den danske søfartshåndbog er ved årsskiftet kommet i ny udgave. Emnerne er danske skibsværfter, rederier, skibsfortegnelse, erhvervsvejledning, skibets historie, skibsteknik, søfartens institutioner og museer, nautiske udtryk, femsproget maritim ordliste og modelbygning. 320 s., ill., kr. 43,25. Politikens Forlag.

De sejlede bare

Genoptryk af kaptajn H. C. Røders bog om danske søfarendes indsats i den anden verdenskrig. Selv torpederet flere gange gjorde han hele krigen med uden for spærringen, ofte i funktioner der gav godt overblik. Et værdifuldt historisk kildekrift. 432 s., ill., kr. 92,00, Høst & Søn.

Handels- og Søfartsmuseet på Kronborg, Årbog 1974.

Bind 33 i rækken af museets søhistoriske årbøger indeholder bl. a. fem større afhandlinger og er redigeret af Henning Henningsen og Hanne Poulsen. Sidstnævnte skriver selv om gallionsfigurer og anden skibsornamentik. 159 s., ill., kr. 50,00 (gratis for medlemmer af selskabet Handels- og Søfartsmuseets Venner).

Ørvandils Fod

Orlogskaptajn Svend Aage Saugmann har på Bornholm fundet et af verdens ældste og mest nøjagtige stjernekort ved analyse af en klippe med kendte helle-ristninger af skibsbilleder. Skibene, der kan henføres til den nordiske gudelære har bidraget til, at klippen har kunnet benyttes som en lærebog i navigering efter

stjernerne. Det er sagligt men alligevel spændende. 75 s., rigt ill., kr. 48,50, Strubes Forlag.

Bogen om de amerikanske sørøvere

Dansk-oversættelse og bearbejdelse ved Erik Kjersgaard af den berømte erindringsbog fra 1678 skrevet af skibslægen Alexandre Exquemelin. Han var selv ufrivillig sørøver, og hans beretninger danner grundlag for de utallige nukendte sørøverhistorier især fra Vestindien. Bogen er illustreret med billeder fra den oprindelige hollandske førsteudgave, suppleret med talrige billeder fra senere udgaver af bogen. 416 s., kr. 82,00, Forlaget Wormianum.

Danske lystfartøjer gennem 100 år

Anders Laursens tegninger er sober og velafbalanceret skibsportrætkunst med små og store fartøjer fra 1800-tallets kragejoller og fiskekuttere til 1970-ernes moderne havkrydsere og restaurerede veteranskibe. Det indledende afsnit om lystfartøjernes historie er skrevet af Bent Aarre. 80 s., kr. 54,00. Høst & Søn.

Danmark til søs I

Første bind af tre i et værk af Mogens Brems om danske havne og farvande. En kombination af havnelods, farvandslods og turistfører, der også giver lokalhistoriske oplysninger og vink om seværdigheder på kyster og i havne. Første bind dækker Lillebælt op til Grenå samt farvandet syd for Fyn. 202 s., rigt ill., kr. 35,00, Nyt Nordisk Forlag.

Alle Tidets Krigsskibe

Donald Macintyre fra Royal Navy er hovedforfatter, og kommandørkaptajn R. Steen Steensen er medforfatter til den danske udgave af det internationale værk om orlogsskibe fra galej til atomundervandsbåd. Emnet er afbalanceret, så hverken kronologi, overblik eller væsentlige detaljer tabes på døren. Ligeledes er det lykkedes at opbygge et behageligt layout i det fornemme, men blandede billedmateriale. Bogen har udførlige indekser. Stort format, 292 s., D. kr. 248,-, Lademann.

